

Синдикално

ЛИСТ СИНДИКАТА ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ

Број 215 • јануар-фебруар 2022 • Година XXII • Бесплатан примерак • www.sind-obr.org.rs

ISSN 1451-7574

Срећан 8. март!

У међувремену...

Пише: **Валентина Илић**

Нова година је почела повећањем броја заражених, а број је растао из дан у дан. Нажалост, крајем јануара број оболелих је премашио 10 хиљада. Нови сој вируса није био тако снажан, али образовне установе су све теже обављале своју делатност, јер је било немогуће наћи одговарајуће замене.

На све муке у протекле две године са пандемијом почео је и рат у Украјини. Инфлација која је превазишла све планове, сада ће сигурно добити на убрзању, а изговора за то сада има још више. У међувремену су расписани и општи избори који са собом носе нове проблеме у функционисању органа власти (техничка влада итд.).

Највише активности у овом периоду смо водили у циљу закључивања Посебног колективног уговора за основне и средње школе, који истиче почетком марта. Комисија за ПКУ је припремила предлоге измена и допуна и оне су усвојене на седници Републичког одбора, али није постојала добра воља ресорног министарства, али и других синдиката, за њиховим коначним усвајањем.

Министарство је политиком одлагања преговора довело до тога да истекну рокови и да је једино решење било да се продужи важећи на три године. Ипак, прихватили су да наставимо преговоре и да се анексом изврше измене и допуне ПКУ. Споразум о продужењу важности ПКУ је потписан 14. фебруара.

Одржали смо седнице Председништва у јануару и фебруару о чему пи-

шемо у овом броју. Незадовољство запослених повећањем зарада за ову годину је велико. Зато смо планирали одржавање протеста о чему ће одлуку донети Републички одбор, на седници која ће бити одржана 11. марта. Свима је јасно да без додатних притисака ова власт не реагује на оправдане захтеве синдиката.

Традиционално, у првом броју у години дајемо извештај о свим активностима вођеним у претходној години. Као што је познато, завршен је изборни циклус, формирана су сва четири одбора делатности и одржана Скупштина Синдиката образовања Србије. Поред наших извештаја из међународ-

не сарадње и радно-правне заштите чланова, у овом броју објављујемо наставак приче о дугорочној трансформацији високог образовања.

На седници Републичког одбора у децембру смо донели одлуку да од службе Савеза самосталних синдиката Србије буде затражена једна стручна, упоредна анализа материјалног положаја запослених у образовању у претходних десет година, на основу које ћемо имати прецизне податке о кретању зарада у просвети, о кретању зарада у Републици, о повећањима минималне зараде, инфлацији и другим показатељима. Служба Савеза за економска и социјална питања је у том

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
МИНИСТАР БРАНКО РУЖИЋ

ОТВОРЕНИ ПОЗИВ

Поштовани,

Обавештавамо вас да ће се у суботу 12. марта 2022. године у Београду, на Тргу Николе Пашића, са почетком у 12 часова одржати протест репрезентативних синдиката у образовању под називом:

"НИ ПРАВДЕ - НИ ПАРА"

Узимајући у обзир ваша овлашћења, које као министар и први потпредседник Владе имате, позивамо Вас да присуствујете и упознате се са проблемима просветних радника у вези са социјалним положајем запослених.

С поштовањем,

Синдикат образовања Србије
Мр Валентина Илић ср.

Синдикат радника у просвети Србије
Слободан Брајковић ср.

ГСПРС "Независност"
Срђан Словић ср.

**Синдикат образовања Србије свим колегицима
честита 8. март - Међународни дан жена!**

смислу урадила документ под називом "Анализа материјалног положаја запослених у образовању", који смо електронском поштом проследили свим члановима Републичког одбора.

Из анализе се виде бројне поражавајуће чињенице о стању просвете у протеклих десет година. Пре свега, просечна зарада у образовању је стално била испод републичког просека, осим у једном периоду када је дошло до промене система обрачуна просечне зараде. Сва повећања плата и минималца у претходном периоду су довела до још веће компресије зарада и потпуног колапса система зарада у образовању, али и у другим делатностима.

Све у свему, очекује нас вруће пролеће и озбиљна борба за заштиту интереса запослених.

Одржане две седнице Председништва

Пише: Миодраг Камперелић

Редовне седнице Председништва одржане су у јануару и фебруару. На седници одржаној 28. јануара чланови су информисани о одржаним изборима у Градском одбору образовања Београда и Окружном одбору образовања у Пироту, затим о току преговора око ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, а разматрана је и Анализа материјално - социјалног положаја запослених у образовању за преговоре са ресорним министарством.

У Градском одбору образовања Београда за председницу је изабрана Биљана Благојевић, професорка у Другој економској школи, док је у Пироту за председницу Окружног одбора изабрана Драгана Јовановић из Средње млекарске школе у Пироту.

Председница је информисала чланове Председништва о току преговора са ресорним министарством о ПКУ и истакла да је СОС једини имао конкретне предлоге за измене и допуне, док други синдикати нису. Ипак, они су прихватили да се на бази предлога СОС организује састанак и заједнички припреми наступ. Колега Слободан Лаловић, који је учествовао на преговорима, истакао је да други синдикати нису желели никакве промене и да су били одмах спремни на продужење важења старог ПКУ.

На текст ПКУ, добијен из МПНТР, чланови Председништва су дали примедбе, јер поједини предлози чланови нису били у тексту. Договорено је да СОС припреми предлог одредаба и од МПНТР тражи састанак у вези са ПКУ. Став свих је да ресорно министарство одлаже преговоре како би дошли у проблем са роковима и ишли само на продужење важења ПКУ.

Гости седнице су били стручњаци за економска питања из Савеза са-

мосталних синдиката Србије др Сања Пауновић и др Рајко Косановић, који су дали детаљно образложење документа припремљених на захтев СОС. У питању је Анализа материјалног и социјалног положаја запослених у образовању у протеклом периоду (10 година). Овај документ је мејлом прослеђен свим члановима Републичког одбора. Они су предложили у којем правцу СОС може наступати према држави у смислу захтева за повећање основнице (цене рада) и исплату солидарне помоћи, коју су добиле и друге јавне службе. У Анализи је веома детаљно приказано кретање зарада запослених у просвети, упоредно са зарадама у другим друштвеним делатностима и у Републици, као и кретање минималца и потрошачке корпе у наведеном периоду.

У наставку седнице разматран је допис МПНТР о изједначавању цене рада за запослене у студентском стандарду и повећања коефицијента у овој делатности на ниво коефицијента који важе у студентском стандарду у Београду и друга питања.

Фебруарска седница Председништва одржана је у Београду 25. фебруара 2022. године. На дневном ре-

ду су биле информација о закључивању ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, план активности Синдиката образовања Србије у наредном периоду и утврђивање термина одржавања седница Републичког одбора и одбора делатности.

Председница је рекла да је МПНТР послало другим министарствима на изјашњење о предлогу ПКУ, али да баш никаква повратна информација није добијена. Важећи ПКУ је прошао на Влади и 14. фебруара је потписан Споразум о продужењу важећег ПКУ на три године, а договорено је да преговори о изменама и допунама кроз анекс ПКУ буду настављени.

Председница је информисала чланове Председништва о томе да је Унија заказала протест 17. марта, док је "Независност" донела одлуку о протесту 12. марта.

У разговору о даљим активностима СОС, предложено је да заједно са СРПС организујемо протест пре парламентарних избора, те и да то буде 26. март, а да 12. марта учествујемо и на протесту који је заказала "Независност".

Договорено је да седница Републичког одбора буде одржана у петак, 11. марта, затим да седница Одбора делатности предшколских установа буде истог дана када и протест - 26. марта, док ће остале седнице одбора делатности (високо, УСС и ОСШ) бити одржане у априлу, мају и јуну.

На седници су разматрани проблеми у високом образовању са исплатом јубиларних награда, са исплатом накнаде за председнике синдикалних организација који нису у настави (ненаставно особље) и предузимање правних мера у вези са Уредбом о коефицијентима која се односи на запослене у студентском стандарду.

Поновљени захтеви и најава радикализације

Пише: Р.С.П.

Јануар је протекао у знаку празника и зимског распуста, али је већ 3. фебруара председница СОС Валентина Илић упутила допис председници Владе и надлежним министрима истичући забринутост због све горе епидемиолошке слике и све тежег материјалног положаја запослених у просвети. Она је у допису затражила хитан састанак уз напомену да ће у случају непостизања договора о већ познатим захтевима, истакнутим и у допису, Синдикат предузети све методе синдикалне борбе, укључујући и штрајк.

У образложењу заузетог става Синдиката Валентина Илић је истакла да због неуређености, нетранспарентности и неправедности система плата запослених у јавном сектору, због одлагања примене Закона о систему плата за 2025. годину, држава није показала добру вољу да реално сагледа проблем запослених у образовању доведених на границу опстанка.

Усвајање Закона о буџету за 2022. годину и планирано повећање плата седам одсто за запослене у просвети, оставило је просветне раднике без реалног повећања плата, па кад се томе придоду инфлација и пораст цена животних намирница и енергената за 20 одсто јасно је да су зараде заправо још мање.

У допису су поновљени већ истакнути захтеви СОС.

СТУДЕНТСКИ СТАНДАРД

Само три дана касније премијерка и исти министри су добили нови допис, овог пута од председнице и Данијела Ђорђевића, председника Одбора делатности ученичког и студентског стандарда у којем је наглашено да су запослени у студентском стандарду на дну листе по примањима у јавном сектору, притом и дискриминисани по више основа.

Истакнуто је да је структура запослених таква да 80 одсто запослених чине радници са IV и нижим степеном стручне спреме, па је неравномерним повећањем минималне цене рада и основице за обрачун плата у јавном сектору испало да без обзира на опис посла, стручну спрему, одговорност и тежину, примају минималну зараду. Притом, за исти посао код истог послодавца запослени у ученичком стандарду имају већу цену рада.

Као други вид дискриминације наведена је Уредба о коефицијентима за обрачун и исплату плата у јавним службама, према којој је услуга студентима Београдског универзитета боље

плаћена и до 30 одсто. С обзиром да трећина од 2.000 запослених у овој делатности ради у Београду, државу би исправљање неправде врло мало коштало.

Због свега наведеног захтеван је хитан састанак.

УПУТСТВО НА ПРЕИСПИТИВАЊЕ

Министарствима просвете и финансија 10. фебруара је упућен допис у којем се тражи да надлежни преиспитају упутство послато школама циркуларним *e-mailom* као допуну Обавештењу за обрачун плата и корекцију преко нормног рада запослених у просвети тако да се плата за јануар 2022. године обрачунава по основици 3.833,36 динара. Школама је указано да треба извршити корекцију преко нормног рада за: 16 сати државног празника, 104 сата распуста и у складу са бројем сати одсуства за сваког запосленог, који је био одсутан, појединачно, те и за разредно старешинство.

По овом обавештењу није рачунат додатак за разредно старешинство у време државних празника (два радна дана - 16 сати) и током распуста, који је трајао 13 радних дана (104 сата), што није у складу са законом и ПКУ. СОС је упозорио да би се овако обрачунавала зарада неопходно је да директор установе изда решење запосленом за годишњи одмор, приложи дознаке за боловање или неки други документ као доказ одсуства запосленог са рада. Указано је да у пандемијским условима просветни радници (наставници и професори) имају реално појачан радни напор и повећан број радних сати утрошених у циљу одржавања наставе и њеног квалитета на нивоу који држава очекује.

Синдикат у допису захтева преиспитивање Упуства, корекцију и исплату увећане зараде у пуном износу, у

складу са законом, као и образложење у писаном облику за овакав начин обрачуна зарада. Упркос увећању зарада за седам одсто од јануара 2022. године, запосленима у просвети је зарада за јануар 2022. обрачуната у износу који је мањи од децембарског.

ИНИЦИЈАТИВА ЗА ИЗМЕНУ УРЕДБЕ

Влади и министарствима финансија и државне управе и локалне самоуправе је 25. фебруара упућена иницијатива за измену Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, део (6б) у породичном васпитању и образовању, коју су потписали ГСПРС "Независност", Самостални синдикат предшколског васпитања и образовања и Синдикат образовања Србије.

Иницијатива за корекцију коефицијената са детаљним образложењем упућена је у циљу побољшања материјалног положаја запослених у предшколским установама на територији Републике Србије. Потписници Иницијативе су уз образложење надлежника доставили и финансијску анализу.

НИ ПРАВДЕ - НИ ПАРА

Синдикат образовања Србије, ГСПРС "Независност" и Синдикат радника у просвети Србије су 1. марта министра просвете Бранка Ружића дописом обавестили да ће 12. марта у Београду, на Тргу Николе Пашића, са почетком у 12 часова бити одржан протест репрезентативних синдиката у образовању под називом "Ни правде - ни пара".

Тим поводом три синдиката су га, узимајући у обзир његова овлашћења која као министар и први потпредседник Владе има, позивали да присуствује протесту и упозна се са проблемима просветних радника и њиховим социјалним положајем.

Правна заштита у години иза нас

Пише: Весна Пфлуг

Иза нас је још једна година у којој је СОС настојао да у потпуности оствари основни циљ - заштиту интереса запослених у делатностима из области образовања и васпитања, односно да, у првом реду, за своје чланове, а потом и за све запослене у области образовања и васпитања обезбеди заштиту њихових, како материјалних и социјалних, тако и професионалних права и интереса.

Пружањем неопходне подршке запосленима у просвети, који су нам се обраћали за правну помоћ, Синдикат је настојао да их охрабри да се, искључиво употребом правних средстава која су на располагању и прописана важећим законима, боре за остваривање повређених права из радног односа.

Нажалост, и током ове календарске године упознати смо са неколико случајева, где су именовани директори школа, иначе пре именовања врло предусретљиве колеге пуне разумевања за проблеме са којима се суочавају други запослени у њиховој установи, показивали сасвим друго лице врло брзо по ступању на функцију. Синдикат је у овим случајевима реаговао, како на усмене и писане притужбе чланова, тако и на сазнања у контакту са другим запосленима у тим срединама, подносећи писане захтеве инспекцији рада и просветној инспекцији, којима је тражено да се у тим установама изврши ванредни инспекцијски надзор, утврди чињенично стање и изрекну прописане мере одговорном лицу, односно директору установе. У неколико драстичних случајева Синдикат је иницирао и поступак код министра просвете да разреши директоре, који понашањем драстично крше дужности прописане чланом 128. Закона о основама система образовања и васпитања и наносе штету и запосленима и ученицима.

Поред наведених радњи Синдикат је члановима помогао да буду правилно протумачене поједине одредбе ЗОР, ЗОСОВ, потписаних ПКУ, осталих закона и подзаконских акта који регулишу материју радних односа у области образовања и васпитања, дајући им одговоре на њихова постављена питања и недоумице, како писаним путем, тако и путем електронске поште.

Синдикат је у својству члана Комисије за тумачење одредби ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика дао допринос у раду Комисије, присуствовањем седницама и активним учешћем у раду истих. Синдикат је осталим члановима Комисије, а и помоћнику министра за област основног и средњег образовања указао на потребу за форми-

рањем и осталих комисија за тумачење ПКУ закључених за остале нивое образовања и васпитања, јер према увиду Синдиката у области спровођења закључених ПКУ за остале нивое образовања, јављају се дилеме код секретара установа и председника синдикалних организација, на који начин треба протумачити и применити њихове поједине одредбе. Синдикат је увек спреман да пружи правни став, одговарајући на захтеве и правне дилеме чланства, а и осталих запослених у просвети и васпитању. Међутим, треба имати у виду да тумачење формиране комисије за тумачење ПКУ има правну снагу, за разлику од образложеног правног става Синдиката.

Синдикат је крајем предходне године започео преговарање са МПНТР и Министарством финансија, заједно са осталим репрезентативним синдикатима, ради закључења новог ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, који истиче 5. марта. Синдикат је саставио правну анализу закљученог ПКУ, предложио образложена побољшања и измене до сада важећег документа. Пре приступања преговорима са МПНТР одржана је седница РОС, који је усвојио текст ПКУ са предложеним изменама и допунама, чиме је одређен оквир за преговарање.

И предходне године били смо суочени са пандемијом, која је проузроковала дубоку кризу у свим сегментима функционисања друштва. Просвета, без сумње један од најважнијих сегмената друштва, већ другу годину се врло храбро суочава и бори са свим изазовима, а све у циљу очувања система образовања и васпитања на нивоу који се од ње и очекује.

Синдикат не бежи од чињенице да су уочене слабости које је показала дигитална настава, али оне не смеју

да буду узрок њеног напуштања по окончању пандемије. Синдикат од Министарства захтева унапређење припреме дигиталних часова, истицање примера успешне праксе, као и израде одговарајућих упуства и tutorијала за рад наставника и професора. Синдикат инсистира на систематској обуци и континуираном подизању дигиталних компетенција, како наставника/професора тако и ученика.

Синдикат је у непосредним контактима са службеницима захтевао од МПНТР да наставницима и професорима у школама омогући већи приступ ИКТ ресурсима (рачунари и стабилна интернет конекција) и да се заједнички ради на томе да се у оквиру школе уједначе дигитални алати и софтвери који ће се користити на нивоу основне школе, односно на нивоу профила средње школе и гимназије. Синдикат је предложио да Министарство размисли предлог да се наставници и професори новчано награде за допринос да се повећа удео коришћења дигиталних уџбенике у процесу образовања и да се повећа број посета дигиталним платформама издавачких кућа.

Синдикат, на велику жалост, ни у предходној години није реализовао семинаре које одобрава Завод за унапређење образовања и васпитања, намењених едукацији чланства, али и осталих запослених у области просвете. Између више семинара, који су у предходном периоду одобрани нашем чланству је посебно био значајан: "Школа добро место за рад: правни положај, права и обавезе запослених у образовању".

Синдикат ће у раду и у наредном периоду употребљавати сва дозвољена средства синдикалне борбе у циљу обезбеђивања правне заштите радних права и унапређивања нивоа њиховог уживања.

Преглед активности

Пише: М. Камперелић

Премда је и у 2021. години настављен живот у посебним условима светске пандемије, уз бројне мере и ограничења, успешно је приведен крају изборни циклус у СОС, који је завршен Скупштином, одржаном 30. јуна у Београду.

Циклус је започет у септембру 2020. изборима у синдикалним организацијама, који су због мера и немогућности одржавања редовних састанака два пута померани. Тако је предвиђено да буду завршени до краја године, а да од јануара почну избори за више органа - општинске, окружне, градске и покрајинске. Због двомесечног померања изборних рокова Скупштина Синдиката је требало да буде одржана крајем јула, али залагањем председника синдикалних организација и свих наших територијалних органа избори су раније завршени, па је Скупштина одржана крајем јуна.

Све активности СОС су детаљније описане на сајту Синдиката и у прошлогодишњим бројевима "Синдикалног пера".

ЈАНУАР

Састанак репрезентативних синдиката са министром Ружићем и сарадницима одржан је 14. јануара у МПНПТР. На састанку је разматран почетак другог полугодишта, повећање плата у просвети, компресија зарада, изједначавање цене рада за све у просвети и расписивање конкурса. Заједнички са ГСПРС "Независност" и СРПС упућен је допис председнику Републике са захтевом за хитним одржавањем састанка представника синдиката и председника у вези са материјалим положајем запослених у образовању и другим важним проблемима. Крајем јануара одржана је седница Председништва, на којој је разматрана актуелна ситуација у образовању, реализација изборних активности и утврђен оквирни план рада у наредном периоду.

ФЕБРУАР

Заједно са синдикатима "Независност" и СРПС упућен је допис Влади са захтевом да запосленима у образовању буде исплаћена солидарна помоћ - 10 одсто од основне плате. У фебруару је упућен допис ресорном министру и државном секретару због проблема у студентском стандарду. Допис је потписан

и у ГСПРС "Независност", па је захтеван хитан састанак, изједначавање цене рада за ову делатности са ценом рада у ученичком стандарду, као и повећање коефицијената. Средином фебруара одржан је састанак репрезентативних синдиката са министром просвете, на којем су разматране поднете тужбе за топли оброк и регрес, затим накнаде за рад са децом по IOP1 и IOP2, као и за исплате накнада за разредно старешинство за време распуста.

Током фебруара одржани су избори у градским одборима образовања Суботице и Београда, којима су присуствовали представници руководства СОС. Формирани су нови одбори за наредни мандатни период и изабрани председници одбора. У Суботици је за председника Градског одбора изабран др Чедомир Барош, а у Београду колега Зоран Ивковић. У фебруару смо присуствовали састанку у ОШ "Ђорђе Јовановић" у Селевцу због напада ученице на нашу колегиницу. Крајем месеца премијерки и ресорном министру је упућен допис са предлогом да исплата накнаде за топли оброк и регрес буду регулисане анексом КУ.

МАРТ

У марту је одржана седница Радне групе за решавање проблема у предшколству, формиране при Влади Србије, на којој су разматрани конкурси за радна места, кашњење плата на терену, ситуација са проширивањем капацитета објекта за смештај деце, признавање ко-

ефицијената дошколованим радницима и бенифицирани радни стаж у предшколским установама. Упућен је допис Влади и министрима просвете и финансија са захтевом да се исплати накнада просветним радницима који раде у одељењима редовних школа, где се изводи настава по посебном програму IOP1 и IOP2. Такође, у два наврата је од Владе, министра просвете и Кризног штаба тражено да размотре увођење *online* наставе због тешке епидемиолошке ситуације. Седница Председништва РОС одржана је 24. марта у Београду. Анализирани су изборни ток и припремљен план даљих активности Синдиката, заузет став поводом тужби за топли оброк, регрес и IOP, разматрани су проблеми у Градском одбору образовања у Новом Пазару и одржана кратка обука чланова Председништва за рад на платформама за *online* седнице. Крајем марта упућен је допис ресорном министарству и Министарству за бригу о селу, код којег је покренута Иницијатива за измену Правилника о ближним условима за оснивање и почетак рада и обављање делатности основне школе.

АПРИЛ

У априлу је са седнице Председништва упућен допис Градском одбору образовања у Новом Пазару у којем је утврђен рок за одржавање избора и присуство чланова Председништва изборном састанку. Седница Надзорног одбора одржана је у Београду 16. априла, на којој су

усвојени предлози финансијског извештаја за 2020. и плана за 2021. годину. Седнице Председништва и РОС одржане су 23. априла у Београду. Усвојен је Финансијски извештај за 2020. и Финансијски план за 2021. годину. Усвојен је и Оквирни план активности Синдиката у 2021. години, разматрана актуелна ситуација у образовању - расписивање конкурса, тужбе за ТО, регрес и ЈОР, разматрана реализација изборних активности, донета Одлука о одржавању Спортских сусрета на Тари и поднети извештаји о раду органа СОС у претходној години. Истог дана одржана је и седница Одбора делатности основних и средњих школа, која је радила по дневном реду РОС. Представници СОС присуствовали су изборној седници Округног одбора образовања за Браничевски округ, која је одржана у Костолцу 26. априла. На седници је усвојен извештај о раду, формиран Округни одбор и за председницу изабрана Маргита Петковић. Од ресорног министарства добијен је одговор на допис који се односио на измене правилника о ближим условима за оснивање, почетак рада и обављање делатности основне школе, у којем је СОС обавештен да наведене измене не доводе у питање опстанак малих сеоских школа.

Представници СОС присуствовали су изборној Конференцији Покрајинског одбора Синдиката образовања КиМ, која је одржана 28. априла у Косовској Митровици. Формиран је Покрајински одбор и за председника је у наредном петогодишњем мандату изабран досадашњи председник Зоран Дробњаковић из Вучитрна.

МАЈ

У мају је покренута Иницијатива за измене Закона о основној и средњој школи у циљу смањивања броја ученика у одељењима. Овим изменама би био унапређен квалитет рада (примарни циљ), али и (за синдикат једнако значајно) смањен број запослених за чијим је радом делимично или потпуно престала потреба, што је горући проблем многих школских управа, уз напомену да би овакво решење уједно допринело и целисходности наставног процеса, јер би у многоме санирао проблем подељеног радног ангажовања наставног кадра у више школа. Национални просветни савет је имплементирао предлоге СОС у Нацрт стратегије образовања и васпитања 2020 - 2030. године. Заједно са синдикатима здравства и управе, обратили смо се председнику Савеза ССС са захтевом за заказивање састанка са министром финансија Синишом Малим, а у вези измене Уредбе о коефицијентима.

Прва Конститутивна седница одржана је у Београду 21. маја за Одбор делатности предшколских установа. Након Извештаја о раду и формирања Одбора за наредни мандат, за председника је поново изабран Новак Катић из ПУ "Радосно детињство" у Новом Саду. Крајем маја одржана је и Конститутивна седница Одбора делатности ученичког и студентског стандарда, на којој је за председника Одбора поново изабран Данијел Ђорђевић из Студентског центра у Нишу.

ЈУН

Јун је обиловао састанцима органа СОС, јер су се ближили крај изборног циклуса и Скупштина. Одр-

жана су четири састанка - последња седница Председништва и РОС у старом сазиву одржана је 4. јуна, затим Конститутивна седница Одбора делатности високог образовања 11. јуна, Конститутивна седница Одбора делатности основних и средњих школа 18. јуна и коначно Скупштина СОС 30. јуна. На седницама Председништва и Републичког одбора 4. јуна изабрано је 13 чланова из реда синдикалних активиста, припремљена Скупштина и изабрани представници СОС у радним подгрупама за праћење технолошких вишкова по школским управама.

На Конститутивној седници Одбора високог образовања формиран је Одбор од 19 чланова за наредни период, за председницу је изабрана др Марина Миленковић са Фармацеутског факултета из Београда и одређени представници за Републички одбор. На Конститутивној седници Одбора делатности основних и средњих школа формиран је Одбор од 36 чланова, за председницу изабрана мр Валентина Илић и одређени представници у Републичком одбору.

Коначно, Скупштина СОС одржана је 30. јуна у Београду у присуству бројних домаћих и гостију из земаља у окружењу. О самој Скупштини опширно је писано у овом часопису прошле године. Подсећања ради, Скупштина СОС је одржана у београдском хотелу "Палас", на којој су уручене захвалнице колегицима и колегама који су отишли у пензију и који више нису чланови РОС, усвојени Извештај о раду у претходном периоду и Оквирни план активности за наредни. Затим, су изабрани чланови Надзорног и Статутарног одбора и чланови радних тела Скупштине. За председницу је поново изабрана мр Валентина Илић, за потпредседницу др Марина Миленковић, док је за техничког секретара именован Миодраг Камперелић. У складу са Статутом, изабрани су и чланови Председништва за наредни мандатни период.

ЈУЛ

Након мноштва седница и активности током јуна, у јулу су решавани појединачни проблеми чланства или председника синдикалних организација у борби са самовољом директора у Прешеву и Новом Пазару. Интервенисано је код МПНТР за отварање, односно неукладање, одељења у средњим школама. Због проблема са функционисањем Јединственог информационог система просвете (ЈИСП), који системски по-

влачи податке о норми и рачуна је на годишњем нивоу, у пракси је дошло до проблема код наставника на завршним годинама као и код наставника блок-наставе, који по овом систему нису препознати као радно анагажовани са пуном нормом. Ресорном министру смо упутили захтев да овај проблем буде хитно решен.

Три највећа синдиката у друштвеним делатностима у Савезу (образовање, здравство и управа), обратила су се министру финансија са захтевима за измену Уредбе о коефицијентима, за повећање плата у процентуалном износу који је већи од планираног процента раста минималне зараде, затим да буде дефинисана висина накнаде за топли оброк и регрес, као и да буду донете уредбе о коефицијентима за службенике и намештенике у државним органима и у научно-истраживачкој делатности.

АВГУСТ

Средином августа, у МПНТР је одржан састанак са представницима репрезентативних синдиката око почетка Школске године у условима пандемије. У августу, пре почетка нове школске године, одржане су редовне седнице Председништва и РОС. На седницама су разматрани актуелни проблеми у образовању, поднети извештаји чланова радних подгрупа око распоређивања технолошких вишкова, изабрани чланови за Веће СССС из редова СОС, чланови комисија РОС за: законе из области образовања, посебне колективне уговоре и реформу образовања, као и чланови Организационог одбора

Спортских сусрета. Захтеви, формулисани на седници РОС упућени су Влади и министрима просвете и финансија заједнички са СРПС, а односили су се на повећање плата за 15 одсто, на увођење платних група и разреда, изједначавање цене рада за све у образовању и измене правилника о формирању одељења и о "ценусу". У допису је најављен штрајк, уколико се не постигне договор.

У Деспотовцу је 23. августа одржан семинар у оквиру пројекта "Унапређење учешћа запослених у образовању у доношењу одлука" у чијем раду су учествовали чланови Окружног одбора образовања Јабланичког округа. Крајем августа у Суботици је одржан састанак Градског одбора образовања, науке и културе Суботице са начелницом Школске управе Сомбор у вези са почетком нове школске године и процедуром збрињавања технолошких вишкова.

СЕПТЕМБАР

Почетком септембра представници СОС су присуствовали састанку Окружног одбора образовања Браничевског и Подунавског округа, који је одржан у Кучеву. На састанку је поднет извештај председника синдикалних организација о раду на терену, извештај о набавци угља - новинама у набавци и испоруци, извештај о раду радне подгрупе у ШУ Пожаревац, а било је речи и о Спортским сусретима на Тари.

Састанак Организационог одбора Десетих Спортских сусрета одржан је у Београду. На састанку су разматрана сва питања у вези са организацијом Сусрета, за председ-

ника Одбора изабран је Зоран Ивковић, одржан је жреб за већину спортских дисциплина, због великог броја пријављених екипа и учесника.

На Тари су, од 16. - 19. септембра, одржане Спортске игре СОС. За Игре се пријавило више од 40 екипа из целе Србије и из свих нивоа образовања - од предшколских до високошколских установа, са око 560 учесника, највише до сада. Укупни победник десетих Спортских сусрета је екипа Регионалног центра из Пожаревца.

Ресорном министарству је упућен допис са захтевом да запосленима буде плаћено додатно радно оптерећење, из разлога што запослени одржавају наставу и у непосредном раду са децом, али и од куће са ученицима истог одељења по онлине моделу, а да за ове послове нису добили решења директора, нити увећање плате које им припада.

ОКТОБАР

Као и сваке године почетком октобра обележен је Међународни дан наставника саопштењем у којем је, поред осталог, посебно ода-на почаст свим просветним радницима који су у протеклој години преминули од последица заражавањем корона вирусом.

Редовна седница Председништва је одржана 8. октобра, на којој је разматрана информација о броју заражених у установама образовања и даље активности СОС с тим у вези, затим план активности СОС око захтева упућених Влади и надлежним министарствима од 30. августа и у вези са посебним колективним уговорима. Са седнице

Председништва поново је упућен допис Влади и надлежним министарствима и дат је, под претњом штрајком, рок 10 дана за преговоре.

Члановима Републичког одбора упућен је допис са информацијама о ситуацији са преговорима и отпочињањем припрема за штрајк. Председнику Савеза је, такође, упућен допис са захтевом да помогне у организацији преговора са Владом. С обзиром на то да су надлежни игнорисали упућене захтеве, одржан је штрајк упозорења 22. октобра уз саопштење које је упућено медијима. Већ 26. октобра Синдикат је позван на преговоре са ресорним министром, а дан раније, као припрема, одржана је *online* седница Председништва.

Конкретних резултата преговора није било, а информација је објављена на сајту. Заједно са синдикатима управе, науке и културе припремљен је протест са јединственим захтевима.

НОВЕМБАР

Почетком новембра одржана је седница Председништва, која је била посвећена заједничком протесту четири синдиката друштвених делатности СССС. Ово је први протест овакве врсте у циљу притиска на власт пре усвајања буџета, али и информисања јавног мњења о стању у овим делатностима. Протест је почео окупљањем на Тргу Николе Пашића, а настављен шетњом до зграде Владе, где су се окупљенима обратили представници четири синдиката. Након обраћања присутнима, председници су предали захтеве Влади, међу којима је основни захтев за успостављање социјалног дијалога. Протест је био организован уз све мере безбедности уз присуство око 400 учесника.

Са састанка Одбора делатности ученичког и студентског стандарда Војводине, одржаног у Новом Саду, упућен је допис МПНТР са предлозима за решење кључних проблема у овој делатности, а који се односе на изједначавање цене рада и увећање коефицијената.

У новембру су премијерка и министри финансија и рада били гости СССС на састанку, где су дали информације о економској ситуацији и повећањима зарада за наредну годину.

Комисија за ПКУ за основне и средње школе СОС је припремила предлог измена и допуна ПКУ руководећи се принципима нових права, која су већ примењена у колективним уговорима других делатности у јавним службама.

ДЕЦЕМБАР

Почетком децембра одржане су редовне седнице Председништва и Републичког одбора, као и ванредна седница Надзорног одбора. На седницама је усвојен ребалнс Плана за 2021. годину због већих трошкова Скупштине Синдиката и Спортских сусрета, разматрана актуелна ситуација у образовању, усвојен Предлог измена и допуна ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, утврђена платформа за преговоре о ПКУ за основне и средње школе и домове ученика са другим репрезентативним синдикатима и ресорним министарством, а поднет је и извештај о Спортским сусретима СОС.

У Суботици је у организацији градског Социјално-економског савета, Градског већа ССС Суботице и Градског одбора образовања Суботице одржан Оугли сто на тему реализације дуалног образовања. Поднета је Иницијатива за измене и допуне Закона о изградњи станова за просветне раднике под повољнијим условима и почели су преговори о закључењу ПКУ за основне и средње школе и домове ученика. Информација са састанка је одмах објављена на сајту.

Ресорном министарству је упућен допис у којем је затражено да се у измене и допуне било којег закона из области образовања морају укључити и синдикати, као представници запослених. Недопустиво је предлагање измена и допуна закона из области образовања које се директно односе на радни положај запослених без јавне расправе и без учешћа синдиката. СОС је посебно указао на измену члана 31. Закона о основном образовању и васпитању, којом се прописује организација образовно - васпитног

рада са допуном истог да “образовно - васпитни рад, од петог до осмог разреда, може да се организује и у комбинованом одељењу”, што ће негативно утицати на квалитет наставе, а тиме ни основна школа неће моћи да испуни свој задатак, дат у члану 9. Закона о основном образовању и васпитању, а посебно ће проузроковати и огроман број технолошких вишкова.

Током децембра одржане су и две изборне седнице у Градском одбору образовања Београда и Окружном одбору образовања Пиротског округа. Због одласка председника ових одбора Зорана Ивковића и Јадрана Николића у пензију изабрани су нови. За председницу Градског одбора Београда изабрана је Биљана Благојевић, док је за председницу Окружног одбора у Пироту изабрана Драгана Јовановић.

Иако је СОС и даље радио у отежаним условима због епидемије, завршен је изборни циклус и одржано укупно 19 седница органа. Одржана је Скупштина Синдиката образовања Србије, као и Спортске игре на Тари. Исплаћено је 27 солидарних помоћи и 10 позајмица из Фонда солидарности. Поднето је 135 захтева у вези са регистрацијом синдикалних организација, ажуриран сајт са најновијим битним информацијама и издато шест бројева листа “Синдикално перо”. Током изборног циклуса издато је више од 620 потврда за председнике синдикалних организација, организовано је шест конференција за новинаре и гостовано на осам телевизија.

У извештају је наведен само део активности Синдиката образовања Србије и сигурно је да је нешто и прескочено.

Међународне активности

Пише: Борка Вишнић

Међународне активности СОС су се у протеклој години одвијале и даље под утицајем пандемије, која је одредила начине рада у образовању, као и синдикалном деловању. Сви састанци и конференције, које је организовао Европски комитет синдиката образовања су одржани вирутелно, а један састанак хибридно уз мањи број физички присутних учесника, што се показало неефикасним.

Одржане су две редовне седнице ETUCE Комитета, чији члан је председница СОС Валентина Илић. Стална тема ових састанака био је утицај пандемије на образовне системе и запослене, уз размену искустава. Заједничка карактеристика је одсуство социјалног дијалога и учешћа синдиката у доношењу противпандемијских мера. Такође, додатна бригаа за здравље и безбедност запослених и поштовање мера у свакодневном раду, те и изложеност зарази биле су теме о којима се раправљало, а усвајане су и препоруке за рад синдиката.

Прелазак на *online* наставу и изазови тим поводом нашли су се на дневном реду сваког окупљања: од додатног радног оптерећења представника и свих запослених, неодређеног радног времена до надокнаде за додатно ангажовање. Посебно је истицан пораст неједнакости, јер многи ученици ни наставници нису имали адекватну опрему за нови начин рада.

Једна од важних тема била је и будућност *online* образовања након пандемије. Препоруке европских институција да *online* постане свакодневица у будућности, формулисане кроз тзв "мешано (*blended*) учење" наишле су на оправдано незадовољство многих учесника ових скупова. Заједнички став синдикалних представника је да виртуелно образовање не може да замени непосредан педагошки рад. Зато је тражено да се коначан став о томе одложи, што није уважено, без обзира на далекосежне последице.

Током протекле године су реализовани пројекти ETUCE, а у завршним конференцијама су учествовали и наши представници. Посебно је била важна конференција о заједничком програму рада социјалних партнера на европском нивоу - ETUCE и EFEE, који су редак пример сарадње и социјалног дијалога у образовању.

Започете су припреме за организовање Специјалне конференције

ETUCE 2022 и основних докумената. За будућност синдиката образовања значајне су две теме - повећање атрактивности наставничке професије и обнова синдиката уз ангажовање више младих.

Лош материјални положај запослених и недовољно инвестирање у образовање је стална синдикална тема, па су многи указали да су просветари током пандемије означени као важан део сваког друштва, али без одговарајуће надокнаде за повећане напоре, за разлику од других делова јавног сектора. ETUCE је у случајевима протеста и изражавања сваке врсте незадовољства кроз синдикалне акције подржавао чланство, што је био случај и са београдским протестом запослених у јавним службама 22. октобра.

Синдикат образовања има представнике и у најважнијим телима ETUCE - у Сталном комитету за једнакост представника је Славица Манић, у Сталном комитету за високо образовање Марина Миленковић, а у Саветодавном панелу Борка Вишнић. Сви редовни састанци ових тела одржавали су се *online* и о темама, као и закључцима смо редовно извештавали на страницама "Синдикалног пера".

Током прошле године одржано је и неколико конгреса братских синдиката образовања из земаља у окружењу. Уз поштовање епидемијских мера и органичен број присутних, на конгресима су изабрана нова руководства синдиката образовања и потврђен наставак сарадње и заједничких активности. Председница СОС Валентина Илић са сарадницима била је гост на конгресу СОНК Северне Македоније, Самосталног синдиката основног одгоја и образовања Федерације БиХ и Синдиката просвете Црне Горе.

ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ

У прошлој години настављена је и завршена реализација пројекта сарадње са шведским синдикатом образовања "Lararforbundet". Ова десетогодишња сарадња знатно је унапредила капацитете нашег синдиката и омогућила бројне активности, не само за учеснике пројекта, већ и све синдикалне организације. Поред формираних регионалних центара, који су оправдали своје постојање и у значајној мери унапредили квалитет и обим услуга својим члановима, и остали региони који су учествовали у пројекту су унапреди-

ли свој рад. С обзиром на пандемијске услове и немогућност организовања непосредних активности на предвиђени начин, уместо у семинаре средства су усмерена на набавку ИТ опреме. Почетком прошле године набављен је већи број лаптопова и корисници обучени за *online* рад. Тако су у неколико наврата организовани *online* састанци и консултације. Тиме је унапређен рад нашег синдиката и створени услови за бржу и једноставнију комуникацију.

Током прошле године завршен је и италијански пројекат "Унапређење учешћа запослених у образовању у доношењу одлука", уз учешће синдиката образовања из пет европских земаља. Све међународне активности су реализоване *online*, једино смо били у прилици да уз непосредно учешће организујемо национални семинар, који је одржан у Деспотовцу. Сви припремљени материјали су веома квалитетни и могу да послуже синдикатима у даљим обукама и активностима, али је велики недостатак што се учесници никад нису срели уживо.

По први пут СОС учествује у реализацији пројекта који се финансира у оквиру европског програма "Еразмус +". На позив синдиката бугарских учитеља, наш синдикат је партнер у том пројекту, а учествује и румунски синдикат образовања FSIL. Тема пројекта је "Професионални развој педагошких специјалиста" и до сада су реализоване предвиђене активности кроз рад две фокус групе, а у току су припреме за даљи рад. Неке заједничке активности и окупљања нису могли да буду реализовани због пандемијских разлога, али се надамо да ће до завршетка пројекта бити могуће одржати завршну конференцију.

На иницијативу норвешког синдиката образовања UEN и Европског комитета синдиката образовања ETUCE, започеле су припреме за пројекат "Социјални дијалог у образовању на локалном нивоу". До сада је одржано више састанака са предложеним партнерима у пројекту, као и представницима синдиката из градова који би учествовали у пилот фази пројекта.

СОС је, такође, партнер у новом пројекту у оквиру програма "Еразмус+" "Зелена школа" за који ускоро треба да се потпише уговор.

Дугорочна трансформација високог образовања (II део)

Пише: Б. В.

Партнерство између академских институција и индустрије образовних технологија почело је да се брзо увећава са развојем бизнис модела за обезбеђивање *online* наставе и платформи за учење. Глобалне технолошке компаније, укључујући "Amazon", "Google", "Alibaba" и "Microsoft", су тражиле да се прошири њихов простор и инфраструктура за услуге података за повећани број универзитета - партнера. Такође, порасла је понуда разних институција које нуде образовање за запошљавање и студентима нуде флексибилне програме, уско повезане са захтевима радног места, што укупно доводи до ширења улоге профитних организација и технологија у обезбеђивању образовања.

ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА И НАДЗОР

Компаније за образовну технологију и њихови промотери имају повећан план распоређивања аналитике података, машина за учење и вештачке интелигенције у високо образовање и наглашен језик и праксу "персонализованог учења" и "доношења одлука на бази података". Посебно истичу потребу да студенти треба да стичу нове вештине за постпандемијску економију у којој ће доминирати вештачка интелигенција за коју су потребне нове компетенције. То додатно даје на значају алатима за надгледање и технологијама надзора сваке врсте.

ИЗАЗОВИ ЗА АКАДЕМСКИ РАД, СЛОБОДУ И АУТОНОМИЈУ

Професионални рад академског особља био је под утицајем повећаног продора приватног сектора и комерцијалних технологија у високо образовање током пандемије. Особље је имало мало избора пред технологијом коју су морали да користе за наставу, што је резултирало високим нивоом такмичења у употреби посебно производа за надзор или бриге о потенцијалном дугорочном чувању и поновној употреби снимљених материјала и лекција. Академско особље је морало удвостручити припреме и испоруку предавања и за непосредни и *online* формат. Часови и догађаји који су имали критичке димензије отказани су због комерцијалних услова коришћења провајдера *online* видео платформи. Долази до експанзије анализе података, а све технологије вештачке интелигенције и предиктивне технологије такође су изазов за академско особље у професионалној процени о студентима и о њиховом ангажовању и резултатима, јер се та процена делегира власничком софтверу, који онда прописује "персонализовано учење" у њихово име.

Академска слобода је, такође, у ризику када се *online* настава и учење води у интернационалном контексту а када дође до политике неких режима, то доводи до бриге о цензури и спречавању критичког пропитивања у оваквом виду наставе.

Штавише, чињеница да се предавања сада снимају и стављају *online* и субјект су надзора администратора, по-

тенцијално је појачана брига о начину на који се надгледа особље и цензурише њихов садржај наставног програма и истиче обим до којег је савремени академски рад окружен надгледањем и цензорском инфраструктуром.

РЕПРОДУКОВАЊЕ НЕЈЕДНАКОСТИ

Многи студенти, посебно они са финансијским ресурсима, били су у могућности да задрже везу са својом високошколском институцијом током пандемије. Али је, такође, било и студената којима је остало мало опција, сем да паузирају или откажу своју укљученост. Неједнакости су обликоване родом, класом, културом, расом и геополитичким контекстом међу осталим факторима.

ПОСТПАНДЕМИЈСКА АЛТЕРНАТИВА

Online настава и учење није неизбежно трансформативно, ни не погоршава неопходно сврху универзитета, радне услове особља, или искуство студената. Ипак, садашње размишљање и како приватне организације замишљају високо образовање, те и њихово повезивање са комерцијалним технологијама треба посматрати са снажним критичким и на истраживању заснованим алтернативним идејама усмереним на признавање сврхе високог образовања као друштвеног и јавног добра. Појава манифестација и мрежа посвећених том задатку, показује широк осећај незадовољства о начинима провођења хитних мера у захтеве да се успостави нова "дигитална нормалност" у високом образовању. Наставници, студенти и њихови синдикати треба да се посвете идентификовању постојеће праксе и приступа, одбијајући излагање комерцијалним моделима које се примарно фокусирају на профит или педагошки упитну праксу, и да развијају алтернативне идеје које могу бити реализоване кроз колективно промишљање и акцију.

(Линк за извештај о истраживању:
<https://eiie.io/PandemicPrivatisation>)

**Синдикално
Перо**

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikat.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штамп: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО ПЕРО : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- . - Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм Месечно.
ISSN 1451-7574 = Синдикално перо
COBISS.SR-ID 120073740

СОС у 2021.

